

W obecnych warunkach Polska musi skierować wszystkie swe siły ekonomiczne ku temu, by podnieść wytwórczość oraz swój wywóz, co jest rzeczą utrudnioną wobec zrujnowania przez wojnę naszych warsztatów rolnych i przemysłowych. Rozwiązanie tego zadania byłoby możliwym tylko, o ile kraj konsekwentnie przeprowadzał będzie jedną ustaloną linię polityki ekonomicznej.

Dla możności zaś tak ustalenia jak również i dalszego kierowania polityką ekonomiczną Państwa należy przeprowadzić w ustroju naszych urzędów gospodarczo-ekonomicznych, reformę, wzorowaną zresztą w pewnej mierze, na ostatnich zarządzeniach i projektach państw obcych. Mianowicie po-za wszelkimi ministerjami handlu i przemysłu, rolnictwa, aprowizacji, kolei itd. należałoby wytworzyć jeden organ najwyższy, któryby decydował o wszystkich ważniejszych kwestiach ekonomicznych Państwa.

Organ ten winien być tak skonstruowanym, aby w skład jego przedewszystkiem wchodziło ciało zbiorowe z pośród najpoważniejszych ekonomistów każdej dziedziny wytwórczości, złożone po to, by mógł z dostateczną powagą i znajomością tematu, rozwiązywać najważniejsze zagadnienia. Przy danym organie powinny być ukonstytuowane i od niego uzależnione wszelkie instytuty geologiczne, meteorologiczne, główny urząd statystyczny itd. instytuty o charakterze naukowo-praktycznym, oraz wszelkie możliwe instytucje pomocnicze, przeprowadzające badania techniczne i obliczenia nad przeprowadzeniem nowych kolei, uruchomianiem przemysłu itd.

Takie postawienie kwestji pociągnie za sobą znaczne bardzo zmniejszenie budżetu państwowego, gdyż skoncentruje ono w jednym miejscu roboty wykonywane obecnie równolegle i niezależnie od siebie w szeregu ministerjów.

W ten sposób projektowany urząd najwyższy ujmie w swe ręce politykę ekonomiczną Polski, - oraz będzie ustalać i przeprowadzać wszelkie gospodarcze plany i projekty. Wszystkie zaś poszczególne ministerja - kolei, handlu i przemysłu itd. zrobią się tylko albo organem administrującym i eksploatującym egzystujące przedsiębiorstwa państwowe, - albo pilnującym funkcjonowa-

W obecnych warunkach Polska musi skierować wszystkie swe siły ekonomiczne ku temu, by podnieść wytwórczość oraz swój wywóz, co jest rzeczą utrudnioną wobec zrujnowania przez wojnę naszych warsztatów rolnych i przemysłowych. Rozwiązanie tego zadania byłoby możliwym tylko, o ile kraj konsekwentnie przeprowadzał będzie jedną ustaloną linię polityki ekonomicznej.

Dla możności zaś tak ustalenia jak również i dalszego kierowania polityką ekonomiczną Państwa należy przeprowadzić w ustroju naszych urzędów gospodarczo-ekonomicznych, reformę, wzorowaną zresztą w pewnej mierze, na ostatnich zarządzeniach i projektach państw obcych. Mianowicie po-za wszelkimi ministerjami handlu i przemysłu, rolnictwa, aprowizacji, kolei itd. należałoby wytworzyć jeden organ najwyższy, któryby decydował o wszystkich ważniejszych kwestiach ekonomicznych Państwa.

Organ ten winien być tak skonstruowany, aby w skład jego przedewszystkiem wchodziło ciało zbiorowe z pośród najpoważniejszych ekonomistów każdej dziedziny wytwórczości, złożone po to, by mógł z dostateczną powagą i znajomością tematu, rozwiązywać najważniejsze zagadnienia. Przy danym organie powinny być ukonstytuowane i od niego uzależnione wszelkie instytuty geologiczne, meteorologiczne, główny urząd statystyczny itd. instytuty o charakterze naukowo-praktycznym, oraz wszelkie możliwe instytucje pomocnicze, przeprowadzające badania techniczne i obliczenia nad przeprowadzeniem nowych kolei, uruchomianiem przemysłu itd.

Takie postawienie kwestji pociągnie za sobą znaczne bardzo zmniejszenie budżetu państwowego, gdyż skoncentruje ono w jednym miejscu roboty wykonywane obecnie równolegle i niezależnie od siebie w szeregu ministerjów.

W ten sposób projektowany urząd najwyższy ujmie w swe ręce politykę ekonomiczną Polski, - oraz będzie ustalać i przeprowadzać wszelkie gospodarcze plany i projekty. Wszystkie zaś poszczególne ministerja - kolei, handlu i przemysłu itd. zrobią się tylko albo organem administrującym i eksploatującym egzystujące przedsiębiorstwa państwowe, - albo pilnującym funkcjonowa-

nia przedsiębiorstw prywatnych.

Projekt ukonstytuowania
Ministerjum Spraw Ekonomicznych.

Ministerjum to jest zasadniczo powołanym do budowania przedsiębiorstw publicznych, a także do odpowiedniego skierowania inicjatywy koncesjonarów prywatnych oraz samorządów.

Na czele stać powinien fachowiec - podsekretarz stanu /vice-minister/ - oraz przedstawiciel polityki gabinetu - partyjny minister, którzy stanowią Prezydium Ministerjum, - łącznie z Prezesem Rady Finansowo-Ekonomicznej, Dyrektorem Głównego Zarządu Państwowych Przedsiębiorstw zasadniczo winien być wice-minister.

Równorzędne naczelne stanowisko zajmować winny i I. Rada Finansowo-Ekonomiczna /przedstawiciele towarzystw, organizacji i ministerjów, - oraz personalnie zapraszani teoretycy i fachowcy/, która nadawać winna ogólny kierunek polityce ekonomicznej. Polski i pracom Ministerjum

II. Główny Zarząd Państwowych Przedsiębiorstw

III. Techniczna Rada /inżynierska/.

IV. Centralny urząd Dostarczania Środków Technicznych. Urząd ten winien kontrolować wszystkie prace w zakresie badań i projektów, a przede wszystkim winien on posiadać ekskawatory, różnorodne maszyny ziemne, itp. /Wobec wzrastającej drożyzny robót ziemnych wypadnie przejść do mechanizacji prac tych, co jeszcze ułatwi centralizację takowych/. Nakopiec, urząd ten winien regulować i nadawać kierunek pracom wszelkich cegielni, cementowni, - fabryk, wyrabiających maszyny i przyrządy, oraz wszystkich zakładów budowniczych.

Główny Zarząd Państwowych Przedsiębiorstw posiadać winien sekcje:

1. Zarząd budowy kolei żelaznych: głównie chodzić tu będzie o uregulowanie większych koncesji, gdyż w tej dziedzinie, - jak i

we wszelkich innych państwo samo budować będzie stosunkowo mało
 2. Zarząd wodny.

- a/ Wydział dróg wodnych
- b/ Wydział meljoratywny
- c/ Wydział hydrauliczny

3. Zarząd pomocniczy transportowy.

- a/ Porty
- b/ Elewatory
- c/ Chłodnie

4. Zarząd kolejek dojazdowych-

- a/ Kolejki
- b/ Szosy

/Głównie tu będzie chodziło o regulowanie robót samorządów
 lokalnych/

5. Zarząd Przedsiębiorstw komunalnych

/ Wodociągi, kanalizacja, tramwaje/

Współudział Ministerjum jest tu koniecznym wobec udziału
 finansowego Państwa w podobnych pracach, - wobec konieczności
 dostarczenia technicznej i naukowej organizacji, - wobec wykracza-
 nia częstokroć przedsiębiorstwa po za terytorjum gminy.

Następnie od tegoż Ministerjum winny być uzależnione roz-
 maite naukowe instytuty, - które pozatem winny zachować również
 i bliższy kontakt z urzędami, dotyczącymi ich specjalności.

Takimi być winny i

1. Instytut kartograficzny i topograficzny

2. Instytut meteorologii i klimatologii praktycznej

/konieczność stałego kontaktu z Europą/

3. Instytut hydrologiczny i badanie regime'u wód

/znaczenie dla gospodarki wodnej i rolnej/

4. Instytut rolniczy

/badania gleb, -ras i gatunków zwierząt, -geobotanika, stacje doś-
 wiadczalne/

5. Instytut geologiczny
6. Instytut statystyczny
7. Instytut nauk socjalnych /prawne zagadnienia, - przeróżne projekty itd./

Zagadnienia strategiczne i pod. winny być rozważane na poufnych posiedzeniach Rady finansowo-ekonomicznej / jak np. umaczenie strategiczne nowych linii kolejowych itp./

prof. uniw. Friedman

Kierownik Biura Prac Kongresowych
Min. Spr. Zagranicznych.

NACZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH

ADJUTANTURA GENERALNA

WARSZAWA

L. Dz. 5860, data 14.12.1920 r.

Warszawa

Bracka 18.